

вання, будівництва і експлуатації до демонтажу та повторного використання матеріалів. У зв'язку з чим, пропонується наступний критерій ефективності «зелених» технологій:

$$E = \frac{\text{Результат}}{\text{Витрати}} = \frac{B \cdot P \rightarrow \max}{B \rightarrow \min} \rightarrow \max$$

де, E – ефективність, B – критерій екологічного благополуччя, P – критерій людського розвитку, C – вартість життєвого циклу будівлі в кіловат-годинах.

При вираженні чисельника і знаменника в критерії в однакових одиницях виміру він перетворюється в безрозмірну величину, тобто в коефіцієнт корисної дії (ККД). На сьогоднішній момент вказаний критерій точно порахувати неможливо, так як неможливо точно порахувати його складові й це завдання вимагає ще свого рішення.

Якщо витрати вимірювати в кВт-год, а сьогодні вартість в гривнях, то для дуже грубого перекладу цих величин вартість в гривнях можна переводити в кіловат-години за максимальним тарифом на електроенергію або за співвідношенням ВВП до обсягу первинної енергії.

Висновки. Запропоновано критерій ефективності «зелених» технологій. Причому витрати слід вважати для всього життєвого циклу поселення або будівлі, а також для збільшення стійкості оптимальних рішень в часі, пропонується ці витрати рахувати в кіловат-годинах. Для орієнтовних розрахунків пропонується вартість в гривнях переводити в кіловат-години за максимальним тарифом на електроенергію або за співвідношенням ВВП до обсягу первинної енергії.

АНАЛІЗ ПРОЦЕСІВ ДЕГІДРАТАЦІЇ В СИСТЕМІ $\text{CASO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O} - \text{CASO}_4 \cdot 0,5\text{H}_2\text{O}$

Ахмед М.Х.

Науковий керівник – Жигло А.А., канд. техн. наук, доцент

Традиційно будівельний гіпс одержують шляхом теплової обробки природного гіпсу і подальшим помелом його до порошокподібного стану. Існують декілька способів отримання гіпсових в'яжучих:

- в гіпсоварильних котлах;
- в сушильних барабанах;
- в демпферах (або автоклавах).

Технології виробництва гіпсового в'яжучого в гіпсоварильних котлах, шахтних млинах, в яких ведуть некеровану, стихійну, нерівномірну теплову обробку (випал) гіпсового каменя при необґрунтовано

високої температурі близька 200 °С і навіть вище, приводять до отримання гіпсу низької якості. Температурний режим випалу в таких установках не піддається ніякому регулюванню, і як наслідок подібної нерівномірної теплової обробки в обпаленому гіпсі, разом з напівводним, неминуче присутня зневоднена форма гіпсу – ангідрид (CaSO_4) і частинки дводіграту сульфату кальцію ($\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$). Така неоднорідність знижує якість гіпсу і одержуваних з нього виробів, роблячи їх крихкими і низькоміцними.

Дослідження показують, що нерівномірно обпалений гіпс складається, як правило, з дрібних і пористих зерен уламкового характеру, що обумовлює його високу водопотребу при зачиненні і низьку міцність одержуваних з нього виробів.

Відомо, що для отримання якісного гіпсу необхідно проводити процес випалу так, щоб частинки напівводного сульфату кальцію зберігали високу щільність. Виходячи з цього, необхідною умовою отримання міцного продукту є рівномірний випал всіх частинок гіпсу. Це стає можливим при отриманні гіпсу в закритих системах, що працюють під тиском. Проте існуючі подібні технології мають ряд недоліків: по-перше - низьку продуктивність, по-друге, процес випалу є тривалим і займає 10 – 15 годин.

При термічній обробці природної сировини процес ведуть з розрахунку на отримання в готовому продукті напівводного гіпсу $\text{CaSO}_4 \cdot 0,5\text{H}_2\text{O}$.

Процеси дегідратації двоводного гіпсу $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ при його термічній обробці до напівводного - $\text{CaSO}_4 \cdot 0,5\text{H}_2\text{O}$ і безводного - CaSO_4 є основою виробництва гіпсових в'язучих речовин і мають велике практичне значення. За даними П.П. Буднікова, Д.С. Белянкіна і Л.Г. Берга, а також Д. Келлі, Д. Сутгарда і К. Андерсона в системі $\text{CaSO}_4 - \text{H}_2\text{O}$ можливе існування наступних модифікацій водного і безводного сульфату кальцію:

- двоводний гіпс – $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$;
- альфа - напівводний гіпс – $\alpha\text{-CaSO}_4 \cdot 0,5\text{H}_2\text{O}$;
- бета - напівводний гіпс – $\beta\text{-CaSO}_4 \cdot 0,5\text{H}_2\text{O}$;
- альфа - розчинний ангідрит – $\alpha\text{-CaSO}_4$;
- бета - розчинний ангідрит – $\beta\text{-CaSO}_4$;
- нерозчинний ангідрит – CaSO_4 (аналогічний природному ангідриту).

В основному в будівництві для виробництва різних будівельних матеріалів, а так само конструкцій використовуються дві модифікації гіпсу: будівельний β -гіпс і високоміцний α -напівгідрат сульфату кальцію. Головна їх відмінність полягає в структурі кристалічних решіток обпаленого матеріалу. Так званий β - напівгідрат сульфату кальцію ви-

ходить в умовах видалення води при дегідратації у вигляді перегрітої пари, унаслідок чого відбувається диспергація частинок гіпсу, і вони набувають структуру зі значно розвиненою внутрішньою поверхнею, що позначається на збільшенні водопотреби.

На відміну від β -форми, α -форма напівгідрату сульфату кальцію утворюється при теплової обробці гіпсу під тиском або у водних розчинах солей і кислот. При цьому вода виділяється в крапельнорідкому стані і створюються умови для утворення щільних кристалів α -напівгідрату, в результаті питома поверхня частинок α -напівгідрату в 2,5 - 5 разів нижче, ніж у β -напівгідрату сульфату кальцію. Тому дослідження направлені на аналіз процесів дегідратації з метою удосконалення технології отримання α -форми напівгідрату сульфату кальцію, як перспективнішого з відомих різновидів гіпсових в'язучих.

ПІДВИЩЕННЯ ВОГНЕСТІЙКОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ ЗА ДОПОМОГОЮ МАТЕРІАЛІВ НА ГІПСОВІЙ ОСНОВІ

Юдин А.А.

Науковий керівник – Атинян А.О., канд. техн. наук, доцент

Будівельний комплекс в Україні вимагає підвищення не тільки теплоізоляційних характеристик будівельних матеріалів, а й перш за все забезпечення безпеки їх використання, а головне – вогнезахисту не тільки нових матеріалів, але і вже експлуатованих конструкцій. Особливого захисту вимагають металеві конструкції, дерев'яні конструкції, а також конструкції на залізобетонній основі.

Межа вогнестійкості дерев'яних конструкцій залежать від двох факторів: часу від початку займання деревини до настання того чи іншого граничного стану конструкції

Вогнестійкість залізобетонних конструкцій залежить від багатьох факторів: конструктивної схеми, геометрії, рівня експлуатаційних навантажень, товщини захисних шарів бетону, типу арматури, виду бетону, його вологості тощо. Найбільш чутливими до впливу пожежі є залізобетонні конструкції: плити, балки, ригелі, прогони.

До найпоширеніших способів підвищення вогнестійкості будівельних конструкцій відносяться:

1. Облицювання конструкцій вогнетривкими матеріалами, що мають високі теплозахисні показники.
2. Нанесення на поверхню конструкцій спеціальних вогнезахисних покриттів (фарб і обмазок).